

Eén op de twintig ouderen wordt mishandeld

Soms heb je vermoedens, maar hoe herken je ouderenmishandeling nou echt? Sivera Berben (50) boog zich samen met haar collega's Lilian Vloet en Marian Adriaansen over dit vraagstuk. Ze ontwikkelden praktische handvatten om ouderenmishandeling te leren signaleren. En daarvoor werden ze genomineerd voor de *Anna Reynvaan Praktijkprijs 2018*. Sivera is associate lector Acute Intensieve Zorg aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) en werkt als senior onderzoeker en researchcoördinator bij Acute Zorgregio Oost in Nijmegen.

Waar gaat het onderzoek over?

"Verpleegkundigen van de ambulance-dienst en de spoedeisende hulp hebben de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen gevraagd om hen te helpen bij het herkennen van ouderenmishandeling. Er zijn veel ouderen die in een crisissituatie terechtkomen door een acuut lichamelijke probleem. Er moet dan snel hulp komen. In de ambulance en op de spoedeisende hulp hebben verpleegkundigen geregeld het gevoel: er is nog iets meer aan de hand, maar wat? Bijvoorbeeld als een echtgenoot geen zorg toelaat, of een mantelzorgverlener het gesprek steeds overneemt. In zo'n geval kan er sprake zijn van ouderenmishandeling. Het blijft lastig om ouderenmishandeling systematisch te herkennen. Daarom hebben we een aantal praktische handvatten ontwikkeld: een signaleringsinstrument, een protocol en een e-learning."

Waarom is het belangrijk voor verpleegkundigen én verzorgenden?

"Bij een op de twintig ouderen is er sprake van ouderenmishandeling. Het komt dus veel voor. Daarom is het belangrijk dat verpleegkundigen en verzorgenden – ook in de thuiszorg en het verpleeghuis – de signalen goed leren herkennen. Denk dan niet alleen aan blauwe plekken – ouderenmishandeling betekent veel meer dan lichamelijke mishandeling. Financiële uitbuiting, verwaarlozing en het onthouden van rechten komen ook voor. Ouderenmishandeling is trouwens lang niet altijd een kwestie van kwade opzet. Het ontstaat vaak doordat de mantelzorgverlener zwaar overbelast is. Dat levert soms schrijnende situaties op. Een oudere met dementie die aan de verwarming wordt vastgebonden als de mantelzorgverlener de deur

uitgaat, bijvoorbeeld. Mantelzorgers doen dat soort dingen soms uit wanhoop, omdat ze met hun handen in het haar zitten. Ze weten niet hoe het anders moet."

Wat moet er veranderen?

"Ik zou graag zien dat er landelijk meer bewustwording komt over dit onderwerp. Daarom hebben we ook drie praktische handvatten ontwikkeld; alléén een eenvoudige signaleringsvraag is niet voldoende. Verpleegkundigen zeggen zelf: 'Je gaat het pas zien als je het door hebt'. Het is belangrijk dat zorgverleners alert zijn op signalen van ouderenmishandeling. In het protocol staan bijvoorbeeld signalen die daarop kunnen wijzen. Je moet het onderwerp ook vaker met elkaar bespreken op de werkvloer, bijvoorbeeld als er een 'niet-pluisgevoel' is of over hoe je onderliggende signalen kunt objectiveren. De e-learning geeft specifieke kennis over de problematiek van ouderenmishandeling. Dat gaat verder dan het signaleren van een blauwe plek. Ook forensische aspecten komen aan bod. Onze aanpak werkt: in drie maanden tijd hebben we in de regio Nijmegen net zoveel meldingen van ouderenmishandeling binnen gekregen als in vier à vijf jaar daarvoor. Maar we zijn er nog niet. Ook in ziekenhuizen moet meer aandacht komen voor ouderenmishandeling. De richtlijn Ouderenmishandeling van de Federatie Medisch Specialisten die binnenkort verschijnt, is een goede aanzet."

Meer informatie is te vinden op blog.han.nl/acute-intensieve-zorg

